

Syddansk Universitet

Journalistikkens forfaldshistorie

Skovsgaard, Morten ; Albæk, Erik

Published in:
Berlingske Tidende

Publication date:
2011

Document Version
Indsendt manuskript

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):
Skovsgaard, M., & Albæk, E. (2011). Journalistikkens forfaldshistorie. Berlingske Tidende.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

AF ERIK ALBÆK OG MORTEN SKOVSGAARD

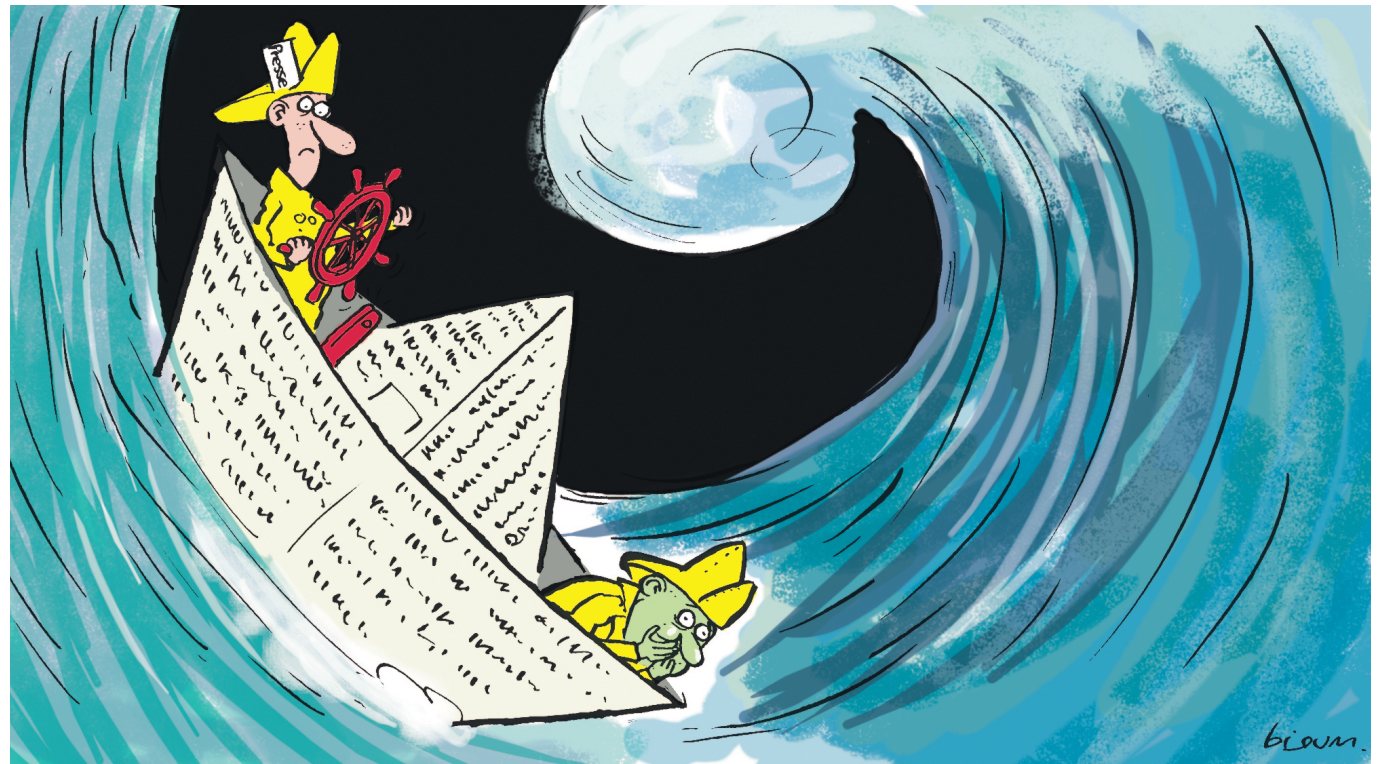
HENHOLDSVIS PROFESSOR OG ADJUNKT, CENTER FOR JOURNALISTIK, SYDDANSK UNIVERSITET

LÆS FLERE KRONIKKER PÅ B.DK/DEBAT

Profession. Rygtet om dansk journalistiks krise er stærkt overdrevet. En SDU-undersøgelse viser, at danskerne har stor tillid til deres medier. Kollegial kritik og villighed til at erkende fejl skærper journalisters agtpågivenhed.

Journalistikkens forfaldshistorie?

TEGNING: CLAUS BIGUM

Meningsmålinger viser, at journalisters anseelse blandt danskerne har nået et hidtil uset lavpunkt, og at de omgærdes med lige så beskeden respekt som politikere. Dansk journalistik er i krise, hævdes det. Vi kan tilsyneladende lige så godt dyppe pennen i blæk, gå i gang med at nedfælde den store forfaldshistorie og i en ikke fjern fremtid måske også skrive en gravskrift over den journalistiske profession. Eller kan vi?

Man skal passe på ikke at lade sig forføre af tanken om, at alt var bedre i gamle dage. Måske var chefredaktører tidligere højt respekterede bedsteborgere. Respekten var dog næppe funderet på journalistisk integritet, men snarere på redaktørernes samfundsengagement. Aviserne, datidens væsentligste massemedier, var tæt knyttede til de politiske partier – de var disses talerør. Deres potentielle publikum indskrænkede sig derfor til partimenigheden. Skulle aviserne gøre sig håb om at erobre større markedsandele, måtte de tilbyde et produkt – nyheder – som blev efterspurgt af et bredere udsnit af den købedygtige del af offentligheden. Derved opstod omnibuspressen, som tilbød en politisk balanceret og tilstræbt objektiv formidling af nyheder.

For at offentligheden kunne have tillid til, at det, man betalte for, netop var balanceret kritisk og objektiv nyhedsformidling, udvikledes en række professionelle principper, som fulgtes af alle nyhedsorganisationer uanset ejerskab. Herved blev journalistik en art profession, som er kendetegnet ved faglige principper, normer og standarder for udført arbejde og ved en professionel etik. Men hvad er det så, der har udløst den bemeldte krise i den journalistiske profession?

Professioner har traditionelt givet deres medlemmer høj samfundsmæssig status. Det har været tilfældet for læger, apotekere, advokater og præster. De har fortsat høj status, men ikke samme eksklusive status som tidligere. Det skyldes først og fremmest, at danskernes uddannelsesniveau er steget betydeligt, og at samfundet er blevet aftraditioniseret. Det har givet en frihed til at forholde sig kritisk til samfundets institutioner og ens eget liv. Danskerne er med andre ord blevet sat fri til kritisk et reflektere over tilværelsen.

Det gør, at vi i dag er mindre autoritetstro end tidligere. Vi kræver af den højt uddannede og fagligt kompetente læge, at hun begrundet den diagnose, hun stiller, og den behandling, hun tilbyder os. Vi tager ikke passivt imod, som vore bedsteforældre gjorde, men stiller spørgsmål og overvejer alternativer.

Lægen har ikke samme autoritet som tidligere. Heldigvis da. Det er alt i alt sundt, at folk personligt tager kritisk stilling til de informationer, de får. Det er i og for sig det, som det danske skole- og uddannelsessystem har forsøgt at opdrage os til helt siden Grundtvigs dage: at blive selvstændige borgere, som kan danne vores egen velinformerede mening.

Journalister har oplevet et tilsvarende autoritetstab, hvis ikke et større. For journalister adskiller sig på et væsentligt punkt fra de egentlige professioner som læger, advokater, apotekere og præster. De mangler en strengt faglig, teoretisk viden, som sædvanligvis er det, der forsyner en profession med dens krav på at have legitim kontrol med et bestemt arbejdsområde. Det gør journalisternes professionelle fundament svagt sammenlignet med egentlige professioner, hvis arbejde ofte forekommer uforståeligt for lægfolk.

Det har bevirket tre ting: For det første har journalister ikke haft eksklusiv mulighed for at bestemme, hvem der kan udøve det journalistiske hverv. For det andet kan den almindelige borger lettere

Det kan altså godt være, at historien om den journalistiske profession skal skrives om og nuanceres, men det bliver næppe foreløbig nødvendigt at fare i blækhuset for at skrive den journalistiske forfaldshistorie.

gennemskue og danne sig en mening om, hvorvidt journalistiske produkter er frembragt under iagttagelse af de journalistiske professionsnormer, end de kan, når det drejer sig om lægens diagnose og behandlingsforlag.

For det tredje kan enhver borger i dag, hvor der blot kræves en computer og ikke en medievirksomhed for at nå et massepublikum, frembringe journalistiske produkter og lade dem blive spredt på nettet.

Selv om den samfundsmæssige udvikling udfordrer journalistikken, bør den absolut ikke begrædes. Det har altid været den professionelle journalistiks vigtigste funktion at oplyse offentligheden med væsentlig information, så borgerne selvstændigt kan tage kritisk stilling til samfundets fælles anliggender. Når folk viser sig at have forudsætninger og evne til at selvstændigt at tage kritisk stilling, herunder til journalistikken, bør man klappe i hænderne. Også selv om journalistikken – ligesom mange andre professioner – mister noget af sin tidligere autoritet.

At have et oplyst og kritisk publikum udfordrer selvsagt journalistikken. Men ligesom behovet for at konsultere lægen ikke forsvinder, fordi patienterne kommer mere i øjenhøjde med lægen, forsvinder borgernes behov for nyhedssektion og formidling ikke, blot fordi borgerne bliver mere oplyste og kritiske. Tværtimod er informationsstrømmen via internettets formidlingsanarki så stærk, at de fleste vil drukne i den, hvis ikke de har nogen, der på deres vegne sorterer. Nogle der professionelt udvælger de begivenheder, som er vigtige for os, og formidler dem, så de fremstår interessante og let forståelige. Det kræver journalister, der arbejder professionelt.

Undersøgelser foretaget ved Center for Journalistik, Syddansk Universitet, viser, at danske journalister nærmest unisont slutter op om de professionelle normer for god journalistik. Men samtidig ved vi, at der kan være problemer med at sikre normernes overholdelse især under et stigende tids- og konkurrencepres.

To forhold kan bidrage til, at de professionelle normer for god journalistik fremover observeres. For det første en styrkelse af journalistuddannelserne. Uddannelsesniveaulet blandt journalisternes kilder er steget markant, mens hovedparten af jour-

nalisterne har en praksisnær mellemuddannelse. Det giver en asymmetri, som kan gøre det svært for journalister at tjekke og kritisk vurdere information fra kilder, som forsøger at påvirke journalisten til at anlægge en bestemt tolkning på et begivenhedsforløb.

For det andet kan en større grad af gensidig kontrol fremme overholdelsen af de professionelle journalistiske normer. Også i den henseende adskiller pressen sig fra de egentlige professioner, som slår hårdt ned på brud på professionsnormerne, mens dansk presse hidtil har haft noget logeagtigt over sig: Man har været meget tilbageholdende med at påpege fejl hos konkurrenter. Måske i håbet om, at de så også ville undlade at påpege fejl hos en selv.

Det er heldigvis ved at ændre sig. Flere nyhedsmedier har ansat en intern ombudsmand, som på publikums vegne påtaler fejl og mangler ved mediets journalistik. Og danske medier er blevet bedre til at påpege og diskutere brud på de journalistiske normer hos konkurrenterne. Det kan på kort sigt måske koste på journalisternes troværdighed, at fejlene bliver påpeget, men alternativet til gennemsigtighed og villighed til at erkende fejl og normbrud vil være utænkeligt i en verden med en høj grad af tilgængelighed af information.

Det er alt sammen positivt, fordi det er med til at styrke journalisternes agtpågivenhed. Og agtpågivenhed er helt afgørende, hvis journalistik skal være et produkt, som køberne kan have tillid til og være villige til at betale for.

Indtil videre ser danske nyhedsmedier dog ikke ud til at have mistet danskernes tillid. Tværtimod viser en international sammenligning foretaget ved SDU, at danskerne har stor tillid til deres nyhedsmedier – mere end spaniere og englændere har til deres medier. Samme undersøgelse viser også, at danskerne finder, at de elektroniske public service medier såvel som de traditionelle morgenaviser generelt leverer objektiv journalistik, mens det i mere begrænset omfang er tilfældet i deres vurdering af tabloidpressen.

Det kan altså godt være, at historien om den journalistiske profession skal skrives om og nuanceres, men det bliver næppe foreløbig nødvendigt at fare i blækhuset for at skrive den journalistiske forfaldshistorie.